

## MEDEDELING

### Nachtkoekoeksbloem langs de Maas in Blerick

Soms ontdek je bij toeval een zeldzame plant. Ik parkeerde op 31 mei 2011 's avonds mijn auto langs een recent aangelegde waterkeringmuur aan de Maas nabij de Sint Anthoniuskerk in Blerick. Bij het uitstappen viel mijn oog op een drietal planten die aan de voet van de muur stonden. De planten leken sprekend op de Avondkoekoeksbloem (*Silene latifolia*), maar de bloemen waren niet helder wit. De kroonbladen waren aan de buitenkant gelig wit van kleur en aan de binnenkant lichtroze. De bloemen waren tweeslachtig, hadden drie stijlen, en de planten waren bovenaan kleverig behaard. Allemaal kenmerken die de planten onderscheiden van de Avondkoekoeksbloem. Overdag waren de kroonbladen ingekruld, tegen 20.00 uur ontvouwden de bloemen zich en werd de roze kleur zichtbaar. Alle kenmerken, wellicht met uitzondering van de grootte, leidden in Heukel's Flora (VAN DER MEIJDEN, 2005) tot de determinatie van de zeer zeldzame Nachtkoekoeksbloem (*Silene noctiflora*). Het Rijksherbarium heeft de determinatie bevestigd.

BLINK (1997) meldt in de Atlas van Zuid-Limburg over de periode 1980-1996 één vindplaats (in Eys). In de Nationale Database Flora en Fauna (NDF) zijn 72 waarnemingen sinds 1850 geregistreerd. Ruwweg een derde deel daarvan betreft waarnemingen in Limburg. De waarnemingen zijn verspreid over de provincie verdeeld.

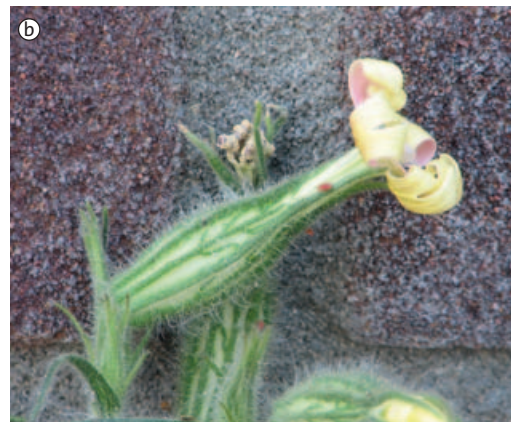
De bodem aan de voet van de kademuur was bedekt met straatstenen, dus de planten hadden maar weinig ruimte om te groeien. Toch waren ze fors (circa 70 cm hoog) en ze stonden er, ondanks de maandenlange droogte, nog redelijk fris bij. De begeleiden-

de soorten Kleine ooievaarsbek (*Geranium pusillum*), Italiaans raai-gras (*Lolium multiflorum*), Straatgras (*Poa annua*) en Canadese fijnstraal (*Conyza canadensis*) waren grotendeels verdroogd. Nachtkoekoeksbloem beschikt kennelijk over sterk ontwikkelde wortels, al zal de bestrating ook wel geholpen hebben tegen het uitdrogen van de bodem. De expositie van de kademuur is zuidoost, zodat de planten vooral 's ochtends veel zonlicht vingen. Onderzoek in de wijde omgeving van de vindplaats leverde geen verdere exemplaren op.

In de omgeving van de kademuur vindt veel menselijke activiteit plaats: het café Sûr Meuse, de passantenhaven Blerick en een speelplaats trekken veel jeugd en jongeren aan. Toch zullen de planten niet zo gauw verstoord worden, omdat de kademuur buiten de normale loop ligt. Daarentegen is het twijfelachtig of ze langdurig zullen standhouden. De soort is immers eenjarig en de bestrate bodem geeft weinig gelegenheid voor ontkieming van het zaad. Het hoofdverspreidingsgebied van de Nachtkoekoeksbloem is Oost- en Zuidoost-Europa. De soort komt doorgaans voor op open, vochtige, voedselrijke akkers, het meest op klei of löss. Bovengenoemde vindplaats stemt daar niet mee overeen, al kan het zijn dat de grond onder de kademuur uit rivierklei bestaat. WEEDA *et al.* (1987) vermelden dat de soort ook op ruderaal plaatsen voorkomt, zij het onbestendig. Dit lijkt meer in overeenstemming met de waargenomen standplaats. Navraag in het café leerde dat de standplaats in de afgelopen natte wintermaanden door de Maas overstroomd is geweest. Wellicht heeft de vestiging van de plant dus via de Maas plaatsgevonden. Volgens DE WEVER (1914) komt de soort in Limburg uitsluitend adventief voor. Ook dit lijkt te



FIGUUR 1  
De drie planten groeien pal tegen de waterkeringmuur aan (foto: F. Coolen).



FIGUUR 2

De kleur van de binnenkant van de kroonbladen is lichtroze (a), die van de buitenkant lichtgeel (b). De kelk is sterk bekleed behaard (foto: F. Coolen).

sporen met het karakter van de vindplaats. Ik ben benieuwd of de plant er komende zomer nog voorkomt.

Frans Coolen  
Blerick

### Literatuur

- BLink, E.N., 1997. Atlas van de Zuid-Limburgse Flora 1980-1996. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.
- MEIJDEN, R. VAN DER, 2005. Heukel's Flora van Nederland, 23e druk. Wolters-Noordhoff, bv, Groningen/Houten.
- WEEDA, E.J., R. WESTRA, CH. WESTRA & T. WESTRA, 1987. Nederlandse Ecologische Flora, Deel 1, KNNV-uitgeverij, Leiden: p. 207.
- WEVER, A. DE, 1914. Lijst van wildgroeiende en eenige gekweekte planten in Z.-Limburg IV. Jaarboek Natuurhistorisch Genootschap in Limburg: p. 40.